

Toimitusjohtaja Ilkka Ahlava palautti Turon alkulähteilleen, miesten vaatteiden valmistajaksi.

TURO OY

Turo tyylin tekee. Turon housuissa sykkii lämmin sydän.

Kuolemattomat mainoslauseet viisikymmenluvulta kertovat vielä puolen vuosisadan päästä jotakin oleellista itäsuomalaisesta vaatealan yrityksestä.

– Kolmen miehen yritys oli edelläkävijä monessa suhteessa: idänkauppa, ompelun pisteytysjärjestelmä, koneistus, mainonta, eurooppalainen yhteistyö, suomalaisen miesten puvun synty. Ilkka Ahlava, Turon nykyinen toimitusjohtaja arvostaa yhtiön historiaa.

Hän istuu tehtaan hallintokerroksessa Kuopiossa. Yrityksen menestystarinan kääntöpuoli on uuden johtajan työsarka.

– Tapaus on mielenkiintoinen ja vaikea. Alalla ei enää palata menneeseen. Neuvostoliiton kauppa sellaisena kuin sitä aikaisemmin harjoitettiin voidaan unohtaa. Bisnes löytyy lännestä. Turolla se merkitsee sitä, että pitkiin sarjoihin ja suuriin määriin tottunut tehdas joutuu mukautumaan uuteen tuotantotilanteeseen.

– Parasta yrityksessä on sen nimi. Kotimaassa kaupporras luottaa Turon vaatteisiin. Housuilla ja puvuilla, pikkutakeilla ja yhdistelmäasuilla on hyvä maine. Siinä yrityksen tervein osa. Tästä lähdetään liikkeelle.

Viiteenkymmeneen vuoteen mahtuu laajennuksia ja yritysostoja. Yhtymään kuuluivat yritykset kuten Teini-asu, Hemming & Co ja Tenateltat, Rukka, Trinet ja Printoli. Turo oli yksi perustajajäsenistä kuopiolaisen atk-alan yrityksessä, Tieto-Savossa. TEhdas siirtyi ensimmäisenä Suomessa ja ilmeisesti Pohjoismaissa tietokonepohjaiseen kaavoitukseen.

Tarina lähtee liikkeelle Kuopiosta torin varrelta sodan alla vuonna 1938. Oiva Turunen, ilomantsilaisen kauppiaan poika, istuu Hallmanin kauppahuoneen nuorena vaateustehtaan johtajana.

Torilla myy vaatteita torikojussaan Veikko Räsänen. Räsänen ostaa Hallmanilta. Hän tuntee Turusen. Räsänen ehdottaa yhteistä yritystä jo edellisen vuoden lopulla.

Veikko Räsänen tietää mitä on kaupanteko ruohonjuuritasolla. Hän on kiertänyt Suomea kulkukauppiaina kolmetoistavuotiaasta. Hänen isänsä oli tuusniemeläinen Kampa-Räsänen.

– Kolmanneksi tuli mukaan Veijo Taskinen. Rahoittajina olivat Emil Bygglin ja Alvar Penttilä, kertoo Ahlava.

Tehtaalla työnjako oli selkeä: Veijo Taskinen piti konttoria, Olva Turunen oli johtajana ja myyntimiehenä ja Veikko Räsänen vastasi kotimyyntistä. Ompelijoita oli kolmekymmentä. Puijonkadun varren kiinteistössä valmistettiin saapashousuja, puseroita, alusvaatteita, kaikkea mitä ruumiillista työtä tekevä mies tarvitsi päälleen.

– Sotien jälkeen tehdas siirtyi uusiin tiloihin. Neliöitä oli 1 700 ja kerroksia kolme. Alakerrassa konttori ja tukkumyynti ja kaksi ylempää kerrosta tuotannolle.

Turo siirtyi herrasmies aikaan, miesten puvun valmistukseen silloin, kun Suomi oli maksanut sotavelat. Kansa vaurastui. Maailma koneistui. Sarkahousut vaihtuivat prässättyihin, suoriin ja suomalainen mies meni konttoriin töihin. Eftan kautta avautuivat länsi-

markkinat. Turo liittyi Euro-Guide nimiseen eurooppalaiseen organisaatioon. Näin yritys pääsi puvun valmistuksessa tieto-aidon huipulle.

Tätä ennen merkitsi viisikymmenluku tehtaalla kovien päätösten aikaa. Oiva Turunen palkkasi tehtaalla johtajaksi Unto Jääskeläisen, entisen majurin armeijan rationalisointitoimistosta.

Jääskeläinen kehitti pistejärjestelmän. Ompelijat olivat vihaisia, mutta tuotanto tehostui ja yritys laajeni. Perustettiin valtaosan maata kattava myyntikonttoriverkosto. Yritys luopui tukkumyynnistä ja keskittyi oman teollisuuden kehittämiseen.

– Tehdas tarvitsi lisää tilaa. Siirryttiin nykyiselle paikalle Niiralankadun alapäähän. Itävienti kehittyi pioneerihengessä. Vaihtokauppa toi mukanaan milloin flyygeleitä milloin galvanoituja sankoja. Itäviennissä Turo oli siinäkin ensimmäisiä alallaan.

Seitsemänkymmenluku oli lihaviiden vuosien aikaa. Länsivienti laajeni ja tehdas solmi yhteydet tunnetun englantilaisen Mark&Spencer ketjun kanssa. Oiva Turunen vetäytyi tehtaalla johdosta. Turo investoi muoviteollisuuteen.

– Laajennustarpeet olivat kovat. Nilsijään ja Suonenjoelle perustettiin satelliittitehtaat. Yrityksessä vietettiin Oivallisten Veikkojen juhlaa. Viikon ajan tehtaalla soi joka päivä ja turolaiset saivat nelikymmenvuotissynttäririkakun. Juhlavuonna vienti kasvoi 51 prosenttia, kertoo Ahlava.

Näin tuotiin Suomea herrasmiesajkaan.

Oiva Turusen aikana Suomi siirtyi maatalousyhteiskunnasta teollisuusyhteiskunnaksi, sarkahousuista prässihousuihin.

– Kahdeksankymmenluvulle muovipuoli kannatti. Ilmeisesti uuden muovitehtaan rakentaminen ajoittui väärin. Eurooppalaisittain muoviala oli kypsä. Markkinoita oli rajoitetusti ja tehtaalla käynnistys viivästy. Rukan oston mukana Turo sai tytäryhtiötä Euroopasta ja USA:sta. Tytäryhtiöt kamppailivat kannattavuusrajoilla ja Turolla alkoi olla liian monta ongelmaa liian monella suunnalla.

– Tällainen tilanne on aina yritykselle tuhoisa. Tehtaan johdon energia kuluu akuuttien tapausten hoidossa. Pitkän linjan kehitysnäkymän luomiseen ei energiaa enää yksinkertaisesti riitä.

Turo myi muovipuolen. Palattiin alkulähteelle eli miesten vaatteisiin. Tällä tiellä Ahlava on yhdessä muun johdon ja koko tehtaalla kanssa.

Tuotanto jakautuu pieniin kokonaisuuksiin. On Turo-mallisto eli klassiset, keskihintaiset puvut, Harvardkorkealuokkaisia pukuja vaataville ja vientiin Pohjoismaihin, Festive-juhlavaatekokoelma ja Venturo, nuorekas ja muodikas mallisto.

Pierre Cardin -merkkivaatteet valmistetaan lisenssillä Pohjoismaiseen tarpeeseen, lisäksi on Sansabelt-mallisto.

– Turo on oleellisesti riippuvainen kansainvälisestä toiminnasta. Liikevaihdosta kaksi kolmasosaa menee vientiin, pääosaltaan Länsi-Eurooppaan, sanoo Ahlava.